

Otrok je zbolel

UDK 616-053.2-08-031.81:159.922.7

IZVLEČEK – Bolezen je v otrokovem življenju kot nekakšen intermezzo: njegovo zorenje se nekoliko ustavi, umiri in počaka; oproščen je skrbi in dolžnosti ter spet drugi skrbijo zanj. Vemo, da jo spremljajo tudi različne težave, strah pred zdravnikom in bolnišnico, zaskrbljenost staršev za izid bolezni, krajša ali daljša odsotnost od pouka in drugo. Vendar otrok lahko med boleznijo naknadno zadovolji nekatere čustvene potrebe, se telesno in duševno odpočije, obnovi moči in nadaljuje svoje dolžnosti. Opisane so njegove potrebe med bolnišničnim zdravljenjem, poudarjena pa je vloga staršev in zdravstvenih delavcev.

THE SICK CHILD. ABSTRACT – *Illness functions as a kind of intermezzo between the acts of a child's life: the maturing process comes to a standstill for some time, the child is freed from everyday cares and duties, and is again cared for by others. Illness, however, is associated with a number of problems, such as fear of the doctor and hospital, parents' concern about the outcome of the illness, absence from school, and others. On the other hand, illness may be an opportunity for the child to satisfy some of his emotional needs, to get some much-needed rest in both physical and mental terms, and to get fit again before resuming his duties. The author outlines the child's needs during his stay in hospital and stresses the role played by parents and health staff attending the sick child.*

Tudi bolezen je del otrokovega življenja. Kar pogosto se srečuje z njo on sam, njegovi starši, ki z njim trpijo in so v skrbeh zanj in če mora otrok v bolnišnico tudi zdravstveni delavci.

Razumljivo je, da se bolezeni bojimo, da nanjo gledamo kot na zlo. Kako nas stisne pri srcu, ko začutimo, da je otrok vroč, kako se nam smili, če ga boli, skupaj z njim doživljamo strah pred zdravnikom ali bolnišnico. Bojimo se, kakšen bo izid bolezni, bojimo se, da bo veliko zamudil v šoli in še bi lahko naštevali težave, ki jih prinaša bolezen. To je negativna stran bolezni. Manj pa poznamo in manj razmišljamo še o drugi, pozitivni strani.

Bolezen je v otrokovem življenju kot nekakšen intermezzo. V svojem življenjskem zagonu se nekoliko ustavi, umiri, počaka. Kajti tudi otrok, ne samo odrasel, mora kar hitro sprejemati in opravljati določene dolžnosti. Navaditi se mora biti čist, pospraviti mora igračke, iti v vrtec in pozneje v šolo, s katero so lahko zvezane že prave težave in bridkosti, predvsem pa resno in redno delo. Kritizirajo ga in kregajo, včasih se tudi norčujejo iz njega. Neuspehe doživlja, včasih je osramočen in prestrašen.

Čim otrok zboli, je rešen vseh dolžnosti. Spet lahko postane majhen in to mu dobro dene. Otrok gre v svojem zorenju odločno naprej, toda kdaj pa kdaj želi narediti korak nazaj, pa mu tega kar ne dovolimo. Morda si celo odrasli lažje in nekaznovano privoščimo malo regresa. Otroka pa takoj opozorimo: »Tako velik si že, moraš biti pameten«. Bolezen pa otroku široko odpre pot v stanje, kjer odpadejo skrbi in dolžnosti ter spet drugi skrbijo za to.

Naenkrat se otroku okolje izboljša. Vsi so prijazni z njim. Očka, ki nima nikoli časa zanj, sedaj sedi pri njegovi postelji in se z njim pogovarja kot le redkokdaj. Menita se o izletu, ki ga bosta napravila, čim bo ozdravel. Bratec, ki mu vedno vse

vzame, mu prinese svojo najljubšo igračko. Vsi so ljubeznivi, nihče se ne dere nanj. Mamica mu pripravlja jedi, ki jih ima najrajši. Kupila mu je igračko, ki si jo je že dolgo želel.

Tolikokrat je bil ljubosumen na bratca. Mislil je, da ga ima mamica rajši kot njega. Sedaj je glede tega pomirjen. Vsi ga imajo radi. Še celo tovarišica in sošolci so mu poslali v pismu pozdrave in želje, da bi ga kmalu spet radi videli.

Foto: Mara Jakša

Tako lahko otrok med boleznijo zadovolji nekatere čustvene potrebe, za katere je bil prej morda prikrajšan. Potrebo po varnosti, sprejetosti, po tem, da ga imajo radi, takšnega kot je, saj niso nič hudi, če se polula, pobruha, če joka in če je siten. Zato ni redko, da se otrok z boleznijo reši tudi težave, ki je bila znak njegovih notranjih konfliktov, kot je močenje postelje, zibanja, grizenja nohtov, bolečin v trebuhu itd.

Otrok ima v bolezni tudi več časa in miru in je kdaj tudi malo sam. To potrebuje vsak človek, premalo pa vemo, da tudi otrok. Otrok, ki je ves dan nadzorovan in v družbi, ne pride do svojih tihih fantazijskih iger, za kar potrebuje le malo igrač, bolj svoje misli, fantazije. Med boleznijo ima za to dovolj časa.

Marsikaj premisli in prefantazira. Vročinsko stanje, seveda, če ni prehudo, mu pri tem še pomaga.

Zato ni čudno, da se nam zdi, da je otrok v bolezni zrastel in postal bolj zrel. In zares, v svojem razvoju se je trenutno malo ustavil, šel celo nazaj v prvo otroštvo, da je sedaj toliko lažje naredil dva koraka naprej v svojem zorenju. V tem času se je globoko odpočil, telesno in duševno, tako da je spet sposoben vsakodnevnih naporov in dolžnosti.

Prav je, da tudi na tak način razmišljamo o bolnem otroku. Da bo otrok lahko tudi tako doživljal svojo bolezen, mu skušajmo čimbolj omiliti njene boleče strani, sicer lahko bolezen, zdravniški posegi, bolnišnica zapustijo v otroku tudi daljnosežne neugodne posledice.

Zlasti če mora mlajši otrok v bolnišnico, ga lahko to psihično zelo obremeni. Odtrgan je od staršev in pojavi se strah pred zapustitvijo, kar vpliva tudi na njegovo telesno počutje. Manj ko je tega strahu, prej bo tudi telesno okreval.

Mnoge otroške bolnišnice, tudi pri nas, imajo veliko razumevanja za te otrokove potrebe. Vedenje o tem, da je pomirjeno otrokovo srce že pol poti k ozdravljenju, je že prodrlo v zavest zdravnikov in medicinskih sester. Bolnišnice so na široko odprle vrata staršem, da lahko ob vsakem času obiskujejo otroka in mu dajo vedeti: Nismo te zapustili, s teboj smo, nate mislimo.

Če gre otrok k zdravniku ali v bolnišnico, so zanj poleg staršev še zlasti pomembni ljudje, ki vstopijo v njegov svet in postanejo oblikovalci njegovega odnosa do bolnišnice, do zdravstvenega doma, to so zdravniki in še zlasti medicinske sestre.

Medicinska sestra, ki se zna otroku približati, mu lahko vsaj delno nadomesti mamo. Včasih otrok išče v njej neko dopolnitev mame, tisto, kar morda pri mami pogreša. Skupaj z njo bo lažje premagoval travme injekcij, grenkih zdravil, anestezije in hrepenenje po domu.

Če mu bo medicinska sestra ob slovesu podarila še nekaj praznih stekleničk, rabljeno injekcijsko iglo brez ostrice, da bo doma zdravil svoje punčke in medvedke in tako v igri predelal vse svoje strahove, bodo vse težave bolezni premagane. Ne bodo več tičale v njem in mu povzročale hude sanje. Otrok namreč ni sposoben, tako kot odrasli, v nedogled govoriti o svoji operaciji in se tako verbalno odrešiti občutka strahu, negotovosti in nevarnosti, ki spremlja tak poseg. On se vsega tega odreši v igri.

Ob taki pomoči bo otrok zares lahko doživel tudi pozitivne strani bolezni. Tudi za vnaprej bolezen zanj ne bo več nekaj zloveščega. Ne bo se več panično bal zdravniške halje in zato bo tudi zdravljenje lažje.

Obstaja pa tudi nevarnost, da bi se otrok začel zatekati v bolezen. To pa se dogaja le v primeru, če je otrok deležen veliko nežnosti, ljubezni in varovanja le v času bolezni. Sicer pa starši – to velja izrecno zanje – skrivajo svojo ljubezen do otroka kot polž roge. Raje so z njim strogi, trdi, včasih celo grobi. Otrok vidi potem v bolezni tisti rajski vrt, kjer se zanj vse spremeni na bolje. Ta vzorec vleče navadno še s seboj v odraslost, čeprav ni več ustrezen, ker pravzaprav ni več nikogar, ki bi si ga želel »crkljati«.

Na splošno pa velja, **da je lahko bolezen za otroka obdobje prepotrebnega regresa**, v katerem se odpočije, obnovi svoje moči, si ozdravi tudi kakšne duševne rane in pogumno stopi naprej v vsakdanje življenje dela in dolžnosti.